

אהבה חלק ב'

פרי האהבה הוא תוספת של חיים חדשים לעולם. כך מבאר רש"י את פסוק הדבקות שבין איש לאשתו:

בראשית פרק ב (כד) על פן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד:

רש"י לבשר אחד - הולד נוצר על ידי שניהם, ושם נעשה בשרם אחד:

הרצון לצאצאים ולהמשכיות עמוק ביותר. סיפורי המקרא יודעים לתאר זאת בחוויות עמוקות של ההשתוקקות לאמהות. אולם זו גם זכות קנויה לכל אחד מבני הזוג כפי שיודעת ההלכה לפרט:

רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה י

האשה שבאה לתבוע בעלה לגרשה אחר עשר שנים מפני שלא ילדה והיא אומרת שאינו יורה כחץ שומעין לה, אע"פ שאינה מצווה על פריה ורביה צריכה היא לבנים לזקנותה, וכופין אותו להוציא ויתן עיקר כתובה בלבד, שלא כתב לה התוספת על מנת שתצא לרצונה ותטול.

השגת הראב"ד: והיא אומרת שאינו יורה כחץ שומעין לה. א"א בבעל ראשון ושני אע"פ שלא אמרה כן. שימו לב לדגש: 'אע"פ שאינה מצווה'... מה המשמעות של דגש זה? כיצד הוא עוזר לנסח את הרצון לילדים כזכות? אולם יש גם חובה בדבר. חובה על האיש הגוררת - על פי דין התלמוד - התערבות פולשנית של מערכת המשפט ואכיפת החוק.

שולחן ערוך אבן העזר סימן קנד סעיף י

נשא אשה ושהתה עמו עשר שנים ולא ילדה, יוציא ויתן כתובה או ישא אשה הראויה לילד. ואם לא ירצה, כופין אותו עד שיוציא. ואם אמר: איני בועלה והריני שוכן עמה בפני עדים כדי שלא אתייחד עמה, בין שאמרה היא בין שאמר הוא, אין שומעין לו, אלא יוציא וישא אשה הראויה לילד. הגה: * י"א דכ"ז דלא הוליד כלל, אבל אם הוליד זרע קיימא, אע"פ שלא קיים עדיין פריה ורביה, אין כופין להוציא (ריב"ש סימן ט"ו). ועיין לעיל סימן א' דבזמן הזה אין נוהגין לכופף כלל. ונאמן האיש לומר שיודע בעצמו שאינו מוליד, ואין כופין אותו לישא אשה (נ"י פרק הבא על יבמתו).

* 'הגה' בדברי השולחן ערוך הינם סימן לכך שהמשפטים הבאים לקוחים מתוך פסקיו של ר' משה איסרליש הפוסק האשכנזי החולק בנקודות הנידונות על השולחן ערוך.

הכפיה לגרש על מנת לשאת אשה אחרת [כדי לקיים מצוות פריה ורבייה] נכנסת לקונטקסט של כפייה על המצוות בתלמוד. אחריותו של בית הדין לדאוג לשמירת המצוות הבולטות על ידי היהודים. ובמידה שאין עושים זאת מרצון על בית הדין להפעיל כלפיהם אמצעי כפיה [למשל אדם המסרב לשבת בסוכה יש לעונשו ענישה גופנית עד שיתרצה. אדם המסרב להשתתף בנתינה צדקה כראוי יופעלו עליו לחצים אישיים וחברתיים - עד שיפתח את כיסו].

האם הכפיה לקיום מצוות פריה ורביה [הכפיה לגרש אשה שאיתה אין האיש זוכה לפריון] דומה אכן לכפיה במצוות אחרות?

במילים אחרות צומחת כאן התנגשות בין חובת ההולדה לבין ערך הזוגיות. נתבונן קמעה בערכים אלו. הרעיונות פזורים בספרות חז"ל נבחן אותם דרך פתיחת הטור את הלכות אבן העזר:

טור אבן העזר סימן א

יתברך שמו של הקב"ה שהוא חפץ בטוב בריותיו שידע שאין טוב לאדם להיות לבדו ועל כן עשה לו עזר כנגדו ועוד כי כוונת הבריאה באדם כדי לפרות ולרבות וזה אי אפשר בלא העזר ועל כן צוהו לדבק בעזר שעשה לו לכך חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות שכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים דכתיב שופך דם האדם וסמיך ליה ואתם פרו ורבו וכאלו ממעט הדמות דכתיב כי בצלם אלהים עשה את האדם ואתם פרו ורבו וגורם לשכינה שתסתלק מישראל וכל מי ששרוי בלא אשה שרוי בלא טובה בלא ברכה בלא דירה בלא תורה בלא חומה בלא שלום ואמר ר"א כל מי שאין לו אשה אינו אדם וכיון שנשא אשה עונותיו מתפקקים שנאמר מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיי"...

מהן שתי המשמעויות של הנישואין? מצאו להם משקעים במובאות מדברי חז"ל.

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרק ב ד"ה כג) ויאמר האדם

ויאמר האדם זאת הפעם. מלמד שנתבקש לו זוג מכל הברואים ולא נתיישב דעתו, עד שבאת חוה, לכך נאמר זאת הפעם: ד"א זאת הפעם. כלומר זאת האשה. הפעם, המפעמתו, כמו ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן (שופטים יג כה), והוא לשון ניעור, כמו פעמון זהב ורמון (שמות כח לד), שהאשה מפעמת את האיש לכל עבודה ועבודה...תנא משמיה דר' מאיר איש ואשה שכינה ביניהם י"ה, יו"ד באיש, וה"א באשה, זכו שכינה ביניהן ומתברכין, לא זכו שכינה מסתלקת מביניהן ונדבקות שתי האשות ואש אוכלתן:

בראשית רבה (וילנא) פרשה ח ד"ה ט שאלו המינים

...אמר להם לשעבר אדם נברא מן האדמה חוה נבראת מן האדם, מכאן ואילך בצלמנו כדמותנו לא איש בלא אשה ולא אשה בלא איש ולא שניהם בלא שכינה,...

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ל עמוד ב

ת"ר, שלשה שותפין הן באדם: הקב"ה, ואביו, ואמו, בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה: מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני.

לחידוד שתי המשמעויות נבחן שלוש תשובות הלכתיות וננסה לעמוד על הלכי הדעת המזינים אותן:

שו"ת הריב"ש סימן טו

רבי יצחק בר ששת פרפת, הוא הריב"ש, נולד בברצלונה בשנת ה"א פ"ו (1326) ונפטר בשנת ה"א קס"ח (1408) באלג'יר. הריב"ש היה לגדול הדור לאחר פטירת רבו הגדול והאהוב, ר' נסים (הר"ן). הוא שימש ברבנות בקהילות רבות בספרד, ובשנת ה"א קנ"א (1391), בעקבות המהומות האנטי-יהודיות שפקדו את ספרד, ברח הריב"ש לצפון אפריקה, ושם שימש כרב וכאב בית דין בעיר אלג'יר. בבית דינו שימש הרשב"ץ כדיין. מאות מפסקיו משמשים מקור לפסקי השלחן ערוך של ר' יוסף קארו.

ראיתי שאלתכם, על דבר האיש אנשמואל עראמה, שרצה לישא זקנה אחת בת תשעים שנה או יותר, והיא אלמנת אנבונפוש פרג' מבלנסיא'. והקהל מיחו בידו, ולא נתנו לו רשות לישאנו. לפי שאינו נושאה לשם נשואים, אלא שנתן עיניו בממון; כי הזקנה הנזכרת, יש לה כמו פ' כפולות של זהב, ועוד שאין לו בנים. ואנשמואל הנזכר, הטיח דברים כנגד הדיין וקצת בני הקהל, עד שהלך לאדון העיר, ואמר לו: אדוני, אלו היהודים מנעוני מלישא אשה, איני יודע על מה ועל מה. רק שטענו, לפי שהי' זקנה לא תנשא, ואין זה מחק השם יתברך, ואינו מדין תורתנו, אלא כל הרוצה ליטול, כמו שיוזמן, קטן לזקנה, וזקן לקטנה, וכך הוא מנהגנו בכל עיר ועיר. ואתם השבתם לאדון העיר, כי לא יעשה כן בישראל, עד

שלא קיים פריה ורביה;

תשובה: מי שאין לו בנים, אין לו לישא אשה אלא בת בנים. ומי שיש לו בנים, וכבר קיים מצות פריה ורביה, נושא אשה אע"פ שאינה בת בנים.

שהרי שנינו (יבמות סד): נשא אשה, ושהתה עמו י' שנים ולא ילדה, אינו רשאי ליבטל. ובברייתא תניא עלה: יוציא ויתן כתובה, שמא לא זכה ליבנות ממנה. ובכתובו' (פ' המדיר עז) אסיקנא, דכופין אותו בשוטים להוציא... שאין כפיה זו מצד האשה, אלא אע"פ ששניהם רוצין לעמוד יחד, ב"ד כופין אותו להוציא, כדי שיקיים מצות פריה ורביה באחרת... וה"ה לזקנה, וכ"ש הוא...

מה המסקנה שמסיק הריב"ש מסוגיית הגמרא בכתובות? איזו מסקנה מתבקשת ביחס למקרה המדובר?

[מי שזמנו מוגבל יכול לדלג על הפסקה הבאה]

ואפי' מי שיש לו בנים, וכבר קיים מצות פריה ורביה, אע"פ שאינו חייב מה"ת =מן - התורה= לישא אשה בת בנים, אמנם ממצות חכמים, לכתחלה יש לו לישא אשה בת בנים. דקיי"ל כר' יהושע, דאמר: נשא אשה בילדותו, ישא אשה בזקנותו; הוליד בנים בילדותו, יוליד בנים בזקנותו; שנא': בבקר זרע זרעך וכו' /יבמות, סב:/. ולזה כתב הר"ם ז"ל (בפ' ט"ו הנזכר /הלכות אישות/), וז"ל: אע"פ שקיים אדם מצות פו"ר =פריה ורביה=, הרי הוא מצוה מדברי סופרים שלא יבטל מפו"ר =מפריה ורביה=, כ"ז =כל זמן= שיש בו כח, שכל המוסף נפש אחת מישראל, כאלו בנה עולם; ע"כ. אלא שזהו לכתחלה לבד, אבל אם נשא כבר, אין כופין להוציא, כיון שיש לו בנים...

כל זה שורת הדין לפי הגמ', אבל מה נעשה שלא ראינו בימינו, ולא שמענו מכמה דורות ב"ד שנוקק לזה, לכוף ולהוציא באשה ששהתה עם בעלה עשר שנים ולא ילדה, או שהיא זקנה, ואף אם אין לו בנים; ומן הדין היה לב"ד לכוף אותו או להוציא או לקחת עליה אשה בת בנים. ואפי' אם יש לו כמה זכרים עדיין לא קיים מצות פריה ורביה אם אין לו זכר ונקבה, כדברי ב"ה...

וכן לא ראינו ב"ד שנוקק למחות במי שנושא קטנה, ואע"פ שהגיע הוא לפרק חיוב פו"ר =פריה ורביה=, ואין לו בנים, ואע"פ שדינה כזקנה כמש"כ הר"ם ז"ל. ואפי' מי שיש לו בנים, אין לו לישא קטנה; כמ"ש (בפ' כל היד יג:): דהני דנסבי קטנות מעכבין את המשיח. וכ"א =וכן אמרו= (קדושין מא): אסור לאדם שיקדש את בתו עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה; ומימינו לא ראינו מי שמיחה בזה.... ולזה העלימו חכמי הדורות את עיניהם בעניני הזוגין, שלא למנעם, אין צ"ל שלא להפרידם, כל ששניהם רוצים, ואין בנשואין ההם לא משום ערוה, ולא משום אסור קדושה. ודי להם לדונם ע"פ הדין כשיש מחלוקת בין איש לאשתו על זה, ונגשו אל המשפט ושפטום ע"פ התורה.

איזו מסקנה מסיק הריב"ש מן ההתבוננות המסורת התנהגות בית הדין? למה לפי דעתכם לא מילא בית הדין את תפקידו המתבקש וכפה התנהגות הלכתית? ראו את מסקנת הריב"ש ביחס לשאלה הנידונה.

ולכן, בנדון שלפניכם, אם הזקנה היא ניחא לה דליפוק עלה שמא דאישות, ושיהיה לה הבעל במקום בן, חוטרא לידה ומרה לקבורה, ומצאה זה שרוצה לישאנה מפני דוחקו, ואם אין לו בנים, אם תרצו להעלים עיניכם, כאשר נהגו בהרבה קהלות גדולות וטובות מלאות חכמים ואנשי מעשה, הרשות בידכם.... ואף אם הוא נושאה לשם ממון...

ממה נובע השינוי? מכוח מה אין הפוסק מורה להשתמש בכפיה כדי לחייב במצוות התורה? קו מחשבה

ניתן למצוא בתשובה הבאה העוסקת בעניין אחר:

שו"ת מהרי"ק סימן קסו

רבי יוסף בן שלמה קולון (המהרי"ק) נולד בצרפת בשנת ה"א ק"פ (1420) לערך ונדד הרבה בחייו. הוא ישב בעיקר בצפון איטליה, שם כיהן כרב בכמה קהילות חשובות. תשובותיו זכו לשם ולתפוצה רבה. תלמידו היה ר' עובדיה מברטנורה, בעל הפירוש המפורסם למשנה. המהרי"ק נפטר בשנת ה"א ר"מ (1480).

ואשר נסתפקת, אם יש כח ביד האב למחות ביד בנו, לישא אשה אשר יחפוץ בה הבן? לע"ד נראה שאם היא אשה ההוגנת לו שאין כח ביד האב למחות ביד הבן. חדא דאפילו לענין ממון אודי ליה רבנן לרבי ירמיה כמאן דאמר משל האב וכן פסקו כל פוסקי הלכות אשר ראיתי כל שכן הכא שהוא דבר השייך בצער' דגופא להניח האשה אשר חפץ בה ויצטרך לקחת אשה אחרת אשר לא תישר בעיניו כל כך. ועוד דקרוב הדבר בעיני להיות כמצוה לעבור על דברי תורה שהרי אמרו רבותינו ז"ל אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה אלא שעכשיו הותר פן יקדימונו אחר כמו שכתבו התוספות והפוסקים, הרי שהקפידו שיקח אשה אשר יחפוץ בה ותמצא חן בעיניו וכן בכמה מקומות חשו חכמים ז"ל לחבב האשה על בעלה....

מדוע אב אינו יכול לצוות על בנו איזו אישה לשאת? מצאו שלושה נימוקים בדברי המהרי"ק. מי שזמנו קצוב יכול לדלג על התשובה הבאה ולקפוץ למקור האחרון.

שו"ת מהרשד"ם חלק יו"ד סימן צה

רבי שמואל בן משה די מדינה (המהרשד"ם), אחד מגדולי החכמים הספרדיים אשר בשאלוניקי - ירושלים של הבלקנים - נולד בשאלוניקי בשנת ה"א רס"ו (1506) למשפחה ספרדית, שם למד ונהיה לרב ולמנהיג. הוא לקח חלק פעיל בעיצוב דמותה של הקהילה הספרדית במקום והעלה את רמת הארגון בה לזו שבקהילת האם בספרד. ישיבתו בשאלוניקי משכה תלמידים רבים מקרוב ומרחוק. ר' שמואל ענה לשאלות מכל איזור הבלקנים ומאיטליה, ופסקיו התקבלו גם על הדורות הבאים. למרות אסונות וצרות אישיים רבים לא נפלה רוחו. הוא נפטר בשנת ה"א שמ"ט (1589).

להיות אירע פה שאלוניקי מעשה שראובן נפטר לב"ע ואמרו עליו שצוה על בנו שבשום צד ואופן לא ישא בת פ'... ע"ד זה נשאלתי כמה פעמים על פה והשבתי שהדין פשוט שהבן יכול לישא אשה אשר ישר' בעיניו ואין מצות האב מעכב כלל... כי יגיעת בשר הוא להאריך בקיומו של התר... כי הדבר פשוט מעצמו... [היות] וטובה היא בעיניו יקחנה כי עמה יתן לו ה' בנים הגונים מה שלא יהיה כן אם ישא אשה אחרת אשר אין לו חפץ בה כי בני שנואה שנואים לפני המקום...

כי איסור קל דרבנן דוחה מצות כבוד אב ואם וכ"ש מצות נשואין שהיא גדולה עד מאוד לישא אותה שהגונה בעיניו שהרי מפני מה אמרו בפ' המקדש מצוה בו יותר מבשלוחו... ומהרי"ק כתב בשורש קס"ז ג"כ וז"ל וכ"ש שאין להניח מלקחת אשה ההוגנת לו והישרה בעיניו משום כבוד אביו כדפרישית נאום המר והנאנח שמואל די מדינה:

שו"ת ציץ אליעזר חלק יג סימן עח

היתר ביטול כיבוד או"א בקשר לשידוכין אם נאמר רק בגבר או גם באשה.

ב"ה. י"ד טבת תשל"ז. ירושלים עיה"ק תובב"א. לכבוד פרופ' שמעון גליק נ"י בבית החולים מרכז רפואי סורוקה בנגב שו"ב.

יקרת מכתבו קבלתי תמול. והנני להשיב לו על שאלותיו.

שאלתו הראשונה היא, אם בחורה בת /עשרים/ מותרת להנשא בניגוד לעמדת הוריה, זאת אומרת, אם היתר ביטול כיבוד אב ואם בקשר לשידוכין נאמר רק בגבר, או גם באשה.

תשובה, ביו"ד סי' ר"מ סעי' כ"ה פוסק הרמ"א, דאם האב מוחה בבן לישא איזו אשה שיחפון בה הכן אין צריך לשמוע אל האב, ובנוגע לבת לא נזכר מיד.

ולכאורה יש מקום באמת לחלק בזה בין בן לבין בת, מפני שהבן מצווה בפו"ר, אבל האשה הא איננה מצווה בפו"ר, ותוכל לחכות עד שתמצא בן זוג אחר שתמצא בו ויתקבל גם על דעת הוריה.

אבל כשמעינים בדבר נראה דלא כן, דהנה מקור דינו של הרמ"א בזה הוא בשו"ת מהרי"ק סי' קס"ד. והמהרי"ק בדבריו נימק ג' נימוקים מדוע שאין הבן צריך לשמוע בזה אל אביו, והמה: (א) דאפילו לענין ממון אורו ליה רבנן לר' ירמיה כמאן דאמר משל אב, וכן פסקו כל פוסקי הלכות, כל שכן הכא שהוא דבר השייך בצערא דגופא להניח האשה אשר חפץ בה ויצטרך לקחת אשה אחרת אשר לא תישר בעיניו כל כך. (ב) דקרוב הדבר כמצוה לעבור על דברי תורה שהרי אמרו רבותינו ז"ל אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה וכו'. (ג) דעד כאן לא פליגי אם משל אב אם משל בן אלא בדבר דשייך האב בגווה פרנסת האב שצורך גוף האב וקימו, אבל במילתא דלא שייך בגווי' כי הכא פשיטא דאין כח לאב למחות בבן לא משום כבוד ולא משום מורא, דלא שייך כבוד אלא כגון מאכילו משקהו מלבישו מנעילו כו', מורא לא ישב במקומו ולא סותר את דבריו כו', וכן כיוצא בזה דשייך לאב, אבל במילתא דלא שייך האב בגווה פשיטא דאין כח האב למחות ביד בנו וכו' וכל שכן דאין לו להניח מלקחת אשה ההוגנת לו והישרה בעיניו משום כבוד אביו עיי"ש.

ויעוין בביאור הגר"א יו"ד שם שרמז ג"כ להנימוקים הנ"ז ובתוספת מרובה כיעו"ש.

ואם כן כל אלה הנימוקים שייכים גם אצל בת כדי לפטור מלשמוע בזה לאו"א. הנימוק הראשון בודאי שייך אצל בת, דגם גבי דידה איכא אותו צערא דגופא להניח האיש אשר תחפון בו ולקחת איש אחר שלא תישר בעיניה כל כך. והנימוק השני מפני דאסור לאדם וכו' הגם דבגמ' (בקדושין ד' מ"א ע"א) נזכר זה רק לגבי איש, אבל זיל בתר טעמא דאמרינן שם, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו ורחמנא אמר ואהבת לרעך כמוך. וטעם זה הא שייך גם בלהיפך לגבי האשה. וטעם השלישי הא בודאי שייך ג"כ בפשי' גם גבי בת. דבשום מקום לא מצינו שהבת תהא חייבת בכיבוד או"א יותר מבן, ואדרבא הגמ' בקדושין ד' ל' ע"ב שואלת: איש אין לי אלא איש אשה מנין וכו', וצריכים ריבוי רבנות שגם אשה חייבת כאיש, אבל לא יותר מזה, ופשוט.

ולכן נראה ברור שגם בת דינה בזה כבן שאין צריכה לשמוע בזה אל האב, ומותר לה להנשא לאיזה איש שתחפון בו.

שאלתו השניה היא, אם יש להורי /להורים/ איזה שהוא מעמד בקביעת תאריך לחתונה.

תשובה לאור מה שביארתי לעיל, גם בזה, ליכא להם מעמד, ולא מחויבים לשמוע להם בגלל נימוקים א' וג' שהבאתי לעיל, ופשוט.

שאלתו השלישית היא: אימתי יוצאת האשה מרשות הוריה לרשות בעלה לענין הציות בדרך כלל, אם מתאריך החלטתה

להנשא לו או מיום חתונתה.

תשובה, פשוט הדבר שלא חל בזה רשות בעלה עד שתכנס לחופה ממש, שאז נעשית משועבדת לו, כדאיתא בגמ' קדושין ד' ל' שם, וכן נפסק ביו"ד סי' ר"מ סעיף י"ז. וכפי שמסביר גם הפרישה בטור שם ס"ק כ"ה, דאשה אפילו בגופה אינה יכולה לכבדו שהיא משועבדת למלאכת בעלה בכל עת ע"ש. וכל זה לא שך /שייך/ כי אם רק לאחר הנשואין. [ויעוין בס' שלמי נדרים על מס' נדרים במלואים שבסו"ס מ"ש הגאון האדר"ת ז"ל לחקור אם גם ארוסה אין עליה מצות כיבוד או"א מפני רשות בעלה ע"ש ואכמ"ל]. בכבוד רב אליעזר יהודא וולדינברג.

שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן לד

בירור מקיף בהיתר ביטול כיבוד אב ואם ומוראם ובזיונם בקשר לשידוכין לבן ולבת. כ"ה, י"ב לחדש מרכים בשמחה תשמ"ב. ירושלים עיה"ק תובב"א. לכבוד הרה"ח הריד"ח שליט"א. שלום ורב ברכה. יקרת מכתבו שהמציא לידי שבוע שעבר קראתי בתשומת לב, ואחרי העיון הנני להשיבו בזה בע"ה כדלקמן.

(א) דבריו במכתבו מוסבים והולכים על דברי בספרי שו"ת צ"א ח"ג סי' ע"ח שהעלתי שפסק הרמ"א ביו"ד סי' רמ"ב סעי' כ"ה שפוסק דאם האב מוחה בכך לישא איזה אשה שיחפוף בה הבן, אין צריך לשמוע אל האב, דאין הבדל בזה בין בן ובת. ומביא כבו' על זה מה שמצא בספר תורה לשמה (מכ"ק של הגאון רב פעלים ז"ל) סי' רס"ו שנשאל אודות בת אחת שצוה אותה אביה שלא תנשא אם היא מחויבת לשמוע לאביה בדבר זה, והיא רוצה להנשא כדי להוליד בנים ולא תהו בראה לשבת יצרה, והשיב בזה"ל: קי"ל אין אשה מצווה בפריה ורביה וזו היא הלכה ברורה וליכא חיובא אפילו מדרבנן וכן מפורש בתוספתא רשאה האשה לשבת בלא איש ולינשא לסריס ולשתות כוס עקרין, נמצא דאינה חייבת כלל, ורק אם קיימה מצוה זו יש לה שכר כמי שאינו מצווה ועושה וכנו' בשו"ת הר"ן ז"ל סי' ל"ב, ולכן מחויבת היא לקיים מצות אביה בדבר זה אשר צוה אותה כי מצות כאו"א =כבוד אב ואם= חייבת בו מן התורה, מיהו אם יש לה טעם אחר וסיבה אחרת במה שרוצה להנשא נוגעת לענין איסורא כי יראה היא מן מכשול של זנות אם תשאר פנויה או אה"נ לא תשמע לאביה בזה עכ"ל, משמע לכאורה מדבריו שאם אינה יראה ממכשול זכות אך חפצה להנשא לאיש ידוע דוקא וגם הוא רוצה בה מ"מ צריכה לשמוע לאביה עכ"ל.

והנה לענ"ד דברי התורה לשמה בזה שלא התחשב כלל על מסיבו דלה מאי תיהוי עלה דהך איתתא (עיי' יבמות ס"ה ע"ב) המה מרפסין איגרא מכמה פנים.

ראשית אפילו אם נקבל את הנחתו בזה, כאילו אין חולק בדבר, דזה שאשה איננה מצווה כשלעצמה במצות פו"ר =פריה ורביה= שאיננה גם לא במצוה דלשבת יצרה, וליכא חיובא עליה אפילו מדרבנן, מכל מקום הרי הנימוק הא' והנימוק הג' שנותן המהרי"ק (שורש קס"ו) לפסקו, שהוא פסק הרמ"א, על זה שהבן איננו מחויב לשמוע לאביו, שייכים המה גם לגבי בת, דהיינו מפני דההלכה היא כמ"ד משל אב, וכל שכן כשהוא דבר השייך בצערא דגופא, וכן מפני שהוא דבר שהאב לא שייך בגווה, ויתכן וקרוב לודאי שצערא דאשה עוד יותר גדול בזה מצער האיש, וכמאמרם ז"ל: יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה, אשה רוצה להנשא (כתובות פ"ו ע"א) ועוד אמרו (קדושין ז'). אשה בכל דהו ניחא לה, דטב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו ובפרט בהיכא שהאב בא לשלול ממנה אפילו הפת בסלה ולאוסרה להנשא עולמית, כנידונו של הספר [ויעוין מה שהאריכו לכתוב ולברר בדינא דכיבוד אב בהיכא שהאב לא שייך בגווה, בשו"ת מהר"ם מלובלין סימן ק"א, שו"ת מהרש"ג ח"א סימן נ"ב אות ו', שו"ת ערוגות הבושם חאו"ח סי' י"ט, וספר שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' נ"ה עיי"ש ואכמ"ל].